

QUÆSTIO MEDICA

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS

MANE DISCUTIENDA

IN SCHOLIS MEDICORUM,

Die Jovis 21. Januarij.

M. PHILIPPO HARDUINO DE S. JACQUES

DOCTORE MEDICO, PRÆSIDE.

An morbis oppugnandis & expugnandis Stibium?

I.

STIBIUM πολυώνυμον ϗ πολύχρηστον fossile est medium inter lapidem & metallum, propria forma instructum, quod non concrescit ex sulphure & hydragyro, ut nec cætera corpora metallica, quidquid clamitent chemici χρυσοδαπάνησι: sed in propriis matricibus & venis generatur, cum calor subterraneus ex peculiaribus atque definitis terris halitus exprimit ejus generationi idoneos, qui ubi penetraverint per rimas in metallicarum venarum saxa fœcunda, virtute μεταμοποιητικῇ ingenitâ, loci frigiditate, & siccitate, in metalli duritiem & densitatem coguntur. χυτὸν est στίβι non ἐλατόν. Optimum censetur στιλπνότατον ϗ λαμπυρίζον, seu radians, splendidissimum, cicindelarum modo emicans, confractu crustosum, friabile, nil terræ aut sordium continens. ad κοσμητικὴν attinens γυναικεῖον ϗ ὀμματογράφον appellatur, quoniam intrito Stibio mulieres ciliis superciliisque lineamenta adumbrata depingebant ad ornatum, & nigro colore tingentes gratiam oculis conciliabant, ideò χρῶμα μεταλλικὸν μέλαν dictum est, & στιμμίσματα ὑπογράμματα τῶν ὀφθαλμῶν designant, sed quia artificiosa isthæc tinctura in calliblepharis mulierum oculos dilatare videbatur, πλατυόφθαλμον vocitarunt. Inter metallica corpora præstantissimum locum obtinet στίμμις, plumbum & stannum dignitate superans, quibus robur addit & firmamentum, splendorem & duritiem illis conciliat, unde antimonium denominatum quasi sit αὐθος ἄμμωνος, & quoniam morbis reluctatur contumacissimis ab ἀντιμένειν nonnulli dictum putant, vel ab ἀντὶ & μένος quia summo cum vigore pertinacissimis & periculosissimis affectibus obsistit. Nummarij adamantis maculas eo eluunt. Metallici campanas ejus permixtione sonoras reddunt, fistulas εὐηχεῖς & patinas æmulantes argenteas atque vim ignis eludentes. Calcographi & typographi Stibio carere non possunt; ferri, auri, cæterorumque metallorum fusuram promovet & aurum innoxiè expurgat.

II.

ΣΤΙΜΜΙ secundum frigiditatis gradum non transcendit, siccitatis tertium, ad facultatem desiccantem adjunctam habet adstrictionem, meatus

obſtruit, excreſcentes carnes cohibet, ulcera ad cicatricem perducit, oculorum expurgat ulcera, ſanguinem è meningibus profluentem ſiſtit, ambuſta igni in puſtulas erumpere non patitur. Veteres Medici ex eo collyria ſicca & liquida parabant, quale eſt Galeni aridum ad tuendam oculorum valetudinem, quibus robur addit, & humores in illos decumbentes arcet, oculorum prophylacticum: θεοδότιον ad epiphoras commendat. & αὐθήμερον ophthalmias ſedans è Stibio conflatum. Item φιλαδέλφιον malabatrinum ἰσόθεον & oxydercicum. Non ſolum externis, ſed etiam internis remediis annumerandum eſt: aſſumptum Stibium ventriculo convenit & inteſtinis, quæ roborat & demulcet, humorum infeſtantium acrimoniam retundens ulcuſcula tandem inducentium; intemperiem calidam infringit & putredinem contrariis illi qualitatibus coërcet. quibus de cauſis Stibij crudi decoctum in plurimis morbis propinatur fœlici cum ſucceſſu, etiam malignis: quod adſtrictione ſua humores ſuperfluos exprimit & ſiccitate abſorbet, vi ſua apocrouſtica acres humores expellit, qui inflammationem & continui ſolutionem inducerent. Hippocrates ad curationem εἰλεοῦ ἰκτερώδους præſcribit, τετράγωνον illud appellans, quod exponunt poſt Galenum, divini ſenis interpretes Stibium, quod antiquitùs uſtum formabatur in paſtillos quadrangulares: illud per os aſſumptum bilem æruginoſam iſtius morbi cauſam tenaciter parietibus inteſtinorum, potiſſimumque ilei adhæreſcentem καθαίρει, quibus excretis cephalalgia ſympathica evaneſcit, quam errhinum ſedare non poſſet, pravis illis humoribus in meſenterio, pancreate & inteſtinis remanentibus, qui ab aliis catharticis etiam mochlicis, hippophais ſucco & elleboro prius exhibitis, evacuari non potuerunt.

III.

PURGANTIS nomen meritò ſibi vendicat Antimonium, idcircò pluribus morbis internis debellandis idoneum: non inter blanda medicamenta reponendum, quæ primam duntaxat corporis regionem purgant, humores coctos & excretioni paratos, eductu faciles è propinquis ſolum ſedibus evocant; ſed inter mochlica recenſendum, quæ medico neceſſaria ſunt, cum conſtet debilius pharmacum, non poſſe crebritate vel copia vicem ſupplere valentioris, nec clementioris diverſæ præparationes, illud ultrà ſphæræ ſuæ activitatis limites extendere valeant; rheum nunquam ſcammonij vires æquabit, nec ſena ellebori nigri, neque ſcammonium colocynthidis. Cum itaque non ſint æquiparabilia cathartica, ad potentiora confugiendum, nimirum vectiaria, in morbis contumacibus; cum analogia inter morbum & remedium intercedere debeat, & vehementiſſima mala, præſidiis æquè vehementibus expugnari debeant, imo valentioribus; mollia ſuis ſpiculis imbellibus expultricem ſatis excitare non valent, ad glutinoſos & diſſitos humores excernendos, proindè mochlicis indigemus in acutis & chronicis morbis δυσκαταμαχήτοις. In acutis quidem, cum ab ortu ad exitum & exitium præcipiti motu feruntur, ut in apoplecticis inſultibus, in quibus non licet ἀκαίρως χρονίζειν, cum in mochlico remedio ægrotantis ſalus poſita ſit; ſicuti cum humor eſt in orgaſmo αὐθήμερον φαρμακεύειν χρὴ, in malignis & ſoporoſis affectibus, atque ἐς τὰ ἔσχατα νοσήματα αἱ ἔσχαται θεραπεῖαι ἐς ἀκριβείην κράτισται. iis monſtris profligandis pigmæa manus non ſufficit, ſed herculeâ clavâ opus eſt, remediis nimirum πολεμιοτάτοις, quæ propter diſſimilitudinem majorem expultricem vehementius ſtimulant, camarinam non ſolum movent ſed emovent, morbum non exaſperant blandiendo, ſed ſanant: uſurpatis autem ſupra modum clementioribus magna calamitas exoritur, nam dum mi-

tia ſectamur præceps occaſio curandi perit, & labe ſucceſſu temporis indelebili partibus inuſta, ex curabili inſanabile malum evadit, propterea non utendum cunctatione ubi perniciosior eſt quies; διὰ τῶν καὶ πολλῶν καὶ σμικρῶν μακρὸς ὁ θάνατος αὐτοῖς κάμνουσι γένηται. cum itaque purgantium vulgarium & benigniorum morbus vim eludit etiam repetitorum, & ampliore doſi exhibitorum, Achilleis opus eſt.

I V.

CUM plurimi morbi ſint μοχλείας δεόμενοι, ad vinum è Stibio emeticum ἡγεμονικώτατον confugiendum eſt, cæteris mochlicis præſtantius, imprimiſque ſcammonio, quod malignum eſt & quodammodo venenatum; partes ulcerat, ſpiritus & humores inflammat: coctione vis ejus purgans tenues vaneſcit in auras: qua de cauſa diapſyllium rejectum eſt; genuinum ad nos non defertur ſcammonium, ſed impurum contuſione & expreſſione elicitum, imo miſcella eſt confuſanea, quæ ſcammonij nomine circumfertur, ſuccis acrioribus tithymali, cataputiæ, & ſimilibus conſpurcata, quo fit ut ſcelerata hæc μισγαγκία furioſo & ſeditioſo civi comparetur: vi ſua ignea inteſtina mordet & quodammodo fodit, cor, ventriculum, hepar reliquaque viſcera conturbans. Colocynthis ferocior exiſtens, ei malignitate non cedit, venas aperit, inteſtina corrodens gravioribus torſionibus excruciat, elleboro conſimilis effectu & maleficio. euphorbium cauſticæ eſt virtutis, ſuæ actionis vehementia ſyncopem, frigidumque ſudorem acceſſens. Elaterium hypercatharſim inducit, ſubſtantia conſtans ignea & terrea uſta, ſerum tantum è diſtantiſſimis ſedibus expurgat. Eſula, ſoldanella, gratiola, iris ventriculo & viſceribus infenſa, ſummè calida & ſicca atque acria ſunt, ſicut Ricinus, Lathyris, Tithymali, Thymelæa, Chamælea meſerei ſpecies ejuſdem ſunt ordinis, ſeroſam dumtaxat illuviem dejectione, nonnunquam vomitione vacuantia. Ellebotus albus tam violenter purgat ut prope ſtranguler, ἰσφίνησιν & convulſionem lethalem inducens. lapis cyaneus & armenius inter venena recenſentur, ventriculum evertunt & angunt, vomitione & dejectione moleſti. Vinum è Stibio emeticum proinde neceſſarium eſt, ut pote δρασικότατον καὶ νικητικώτατον morbis averruncandis aptiſſimum, quod utramque purgationis paginam adimplet, humores noxios vomitione & dejectione reddens, quod ad plures uſus inſtar gladij delphici deſtinatur. morbis qui vomitu indigent conferens, quatenus eſt ἀνωτερικὸν; Iis autem qui per ſeceſſum curari poſtulant, quatenus eſt κατωτερικὸν admiſtum infuſo foliorum orientalium. πολύτροπον exiſtit Antimonium, ita dictum quod non unicum & ſolitarium ſed multiplicem humorem expurget, nec ſimiliter partem unam definitè ſed varias ſupernas, infernas, proximas, remotas ſtimulet, & ad excretionem univerſalem provocet. Adeo ſuave eſt illud vinum emeticum ὑγιασικὸν, ut qui alia cathartica averſantur & refugiunt edulia, nequidem aſſumentes juſcula pro ſus deplorati, jucundum illud medicamentum deglutiant, cujus opera laxata alvo priſtinæ nonnunquam ſanitati reſtituuntur.

V.

CHEMICI nihilominus fumivenduli, ignorantiæ myſtæ, ſalubertimam illam antidotum, fœdis inſcitiæ ſuæ vomicis venenare ſategerunt, haud ſatis cautè, cum veneni naturam ignorent, Stibium commendantes dum metallorum aurum princeps innoxie repurgare profitentur, & homini animalium Regi eſſe ſalutare proclamant, eamque labem antimonio ſolum inurant, ut majorem è ſuis præparationibus laborioſis, ſed inutilibus & pernicioſis gloriam acquirant, & quæſtum ampliorem faciant Thaumaturgi, ſic-

que miracula è Stibio suo peculiari modo præparato promittentes, vanis pollicitationibus plebeculæ crumenas emungunt, in varias distracti sententias offuciarum nundinatores, omnesque promittendi fallendique præstigiis ludificantur. Jatrosophi contra ἰσόψηφοι regium illud medicamentum purgantibus adscribunt, & facilem apparandi modum omnibus obvium proponunt, merè pharmaceuticum: putidulam veræ Medicinæ ancillulam, chemiam nimirum habentes despicatui, cui deneganda est inventio virtutis catharticæ Stibij, cum ad Hippocratem referenda sit accepta, cujus accurata Stibij præparatio nobis ignota est, qua catharticum reddebat præstantissimum, sicuti & ejus ellebori præparatione tutissima, temporum injuria carremus: utroque uti solebat medicorum princeps tum in nares indito, tum per os assumpto ad purgationem universalem præstandam, profligandorum morborum δυσιάτων gratia. illud tamen κυειώτατον catharticum σιδεχθαίροντες infamare non desinunt, calumniarum ideo postulandi. nullum vino ἐμετοποιῷ præstantius habemus vomitorium, quod ὠφελιμώτατον & ἀλυπότατον uomitum inducit, qui pituitam exhibet accuratè cum bile permixtam, quo totius corporis compages, quod humoris vitiosi collegit, effundit per vomitum. cujus emetici necessitas tanta est, ut illius opera inposterum medicina carere non possit; alia quidem adduci possunt ἐμετήρια sed insuavia, quædam evanida, quædam utilia sed non necessaria, quæ omnia illi collata longe inferiora deprehendentur. ellebori vicem supplet quoties ejus oggerendi se se offert occasio, & indicationes vomitus universalis provocandi suppetunt; quo tempore levioribus armis res frustra suscipitur: pensare debet vir prudens evacuationis utilitatem cum damno quod partes percipiunt à validiore concussione. Ad lipothymiam usque sanguis aliquando detrahendus valentibus viribus, id commodi adferens, quod partitis vicibus sanguinis eductiones nunquam supplebunt. qui non cedunt medicamento morbi ferro attingendi sunt, qui ferrum respuunt, igne persanantur. ita in catharticorum usu gradatim procedendum est, nec ægrum convenit torquere toties quem possis semel malo redimere. Infamanda tamen non sunt præsidia quæ multis profuere, nec temere valentiora usurpare convenit ἢ τοῦτο περιξευκεινήσαντας ποιέειν, satius etiam est re exigente anceps aliquod experiri remedium quam nullum, & patienter interitum expectare. quæ non eluit purgatio, extirpat vomitio. Palmarij istius remedij εὐποείστου bonitatem & utilitatem cum multiplici experientia rationi innixa, comprobatam haberet schola Parisiensis, celeberrimo decreto sancivit inter purgantia medicamenta numerandum esse antimonium, quod duplici senatusconsulto confirmatum fuit.

Ergo morbis oppugnandis & expugnandis Stibium.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Ludovicus Gallais. Scholarum Professor.	*M. Petrus le Large.*	*M. Iacobus Thevart.*
M. Franciscus Gouel.	*M. Antonius Ioannes Morand.*	*M. Philibertus Morisset.*
M. Petrus Cressé.	*M. Al. Michaël Denyau. Prof Reg.*	*M. Hermannus de Launay.*

Proponebat Lutetiæ PETRUS OZON, Argimontensis,
A. R. S. H. MDCLXXII.